بڕیارەکانی ئەنجومەنی وەزیران لە چل و حەوتەمین دانیشتنی ئاسایی خۆی دا

سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران

محەمەد شەیاع سودانی ئەمڕۆ سێشەممە سەرۆکایەتی چل و حەوتەمین دانیشتنی ئاسایی ئەنجومەنی وەزیرانی کرد کە تیایدا تاوتوێی پێشکەوتنەکانی بارودۆخی گشتی لە سەرانسەری وڵاتدا کرا و گفتوگۆیان لەسەر بەرەوپێشچوونی جێبەجێکردنی بەرنامەی حکومەت کرد بە هەموو تەوەر و ئامانجە بنەڕەتییەکانییەوە، جگە لە گفتوگۆکردن لەسەر بابەتەکانی بەرنامەی کار و بڕیاری پێویستیان لەو بارەیەوە دا.

لە سەرەتای دانیشتنەکەدا، سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران پرسە و سەرەخۆشی خۆی دەربڕی سەبارەت بەو ڕووداوە هاتووچۆ دڵتەزێنەی کە بووە هۆی گیان لەدەستدانی ژمارەیەک لە کارمەندانی پەروەردەی قوتابخانەی ئیبراهیمی لە ناحیەی سەفوان لە پارێزگای بەسرە و بەو هۆیەوە (10) کەس کارمەندی پەروەردەیی و (سێ) منداڵ گیانیان لە دەستدا.

هەروەها فەرمانی کرد شاندێک بنێردرێت بۆ پێشکەشکردنی هەموو هاوکاری و پشتیوانییەک بۆ خێزانی قوربانییەکان و بەدواداچوون بۆ پێداویستییەکانیان بکرێت.

لە بواری ڕێکخستنی بازرگانی و پرسەکانی هاوردەکردنی کەرەستە و کاڵا کە هەندێک لە بازرگانەکان ناچار دەکرێن لە بازاڕی نافەرمی دراوی بیانییەوە پارەیان بۆ دابین بکەن، ئەم پارەدانە کاریگەری نەرێنی دەبێت لەسەر نرخی ئالوگۆڕ، بۆیە ئەنجومەنی وەزیران ژمارەیەک بڕیار و ڕێوشوێنی گرتۆتەبەر بۆ ئامانجی ئاسانکردنی سوود وەرگرتن لە هاوردەکارانی کاڵاکانی (زێڕ، ئۆتۆمبێل، مۆبایل و جگەرە) لە خزمەتگوزارییەکانی پلاتفۆرمی گواستنەوەی دارای بانکی دەرەکییەوە، بە شێوەیەک کە ئاسانکاری دەکات بۆ هاوردەکارانی ئەم کاڵایانە بۆ بەدەستهێنانی پارە بە دراوی بیانی بە نرخی ئالوگۆڕی فەرمی و ڕێگری دەکات لە کڕینی دراوی بیانی لە بازاڕی نافەرمیدا.

ئەم ڕەنگدانەوەی ئەرێنی دەبێت لەسەر دابەزینی نرخی دراوی بیانی لە بازاڕی نافەرمیدا، چونکە بازرگانیکردن بەو ماددانەی کە لە سەرەوە ئاماژەیان پێکراوە بەشێکی گەورەی داواکارییەکانی دراوی بیانی لە بازاڕی نافەرمیدا پێکدەهێنێت. ئەم بڕیارانە بریتی بوون لە کەمکردنەوەی باجی گومرگ لەسەر کۆنتێنەرەکان و کەمکردنەوەی باجی هاوردەکردنی جگەرە و پشت بەستن بە بڕوانامەی ڕەسەن کە لەلایەن ژووری بازرگانی وڵاتانی هەناردەکارەوە دەرچووە.

هەروەها ئەم بڕیارانە ئاسانکردنی ڕێوشوێنەکانی هاوردەکردنی زێڕ لە ڕێگەی دەروازە ئاسمانییەکانەوە و بە خزمەتگوزاری 24 کاتژمێرەوە دەگرێتەوە.

ئەنجومەنی وەزیران بەردەوام بوو لە لێکۆڵینەوە لە بابەتەکانی کۆبوونەوەکە. لەسەر ڕێچکەی چاکسازیی ئابووری کە یەکێکە لە پێشینەکانی حکومەت، ئەنجومەنی وەزیران بڕیاریدا لیژنەیەک پێکبهێنێت بە سەرۆکایەتی بەڕێز وەزیری پلاندانان و ئەندامەتی بەڕێزان وەزیرانی ناوخۆ و ئاوەدانکردنەوە و نیشتەجێبوون و خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی و داد و وەزیرانی ناوخۆ و دارایی لە حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق و ئەمینداریەتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران و سەرۆکی فەرمانگەی یاسایی لە ئەنجومەنی وەزیران و بەڕێوەبەری گشتی گومرگ و سەرۆکی دەستەی دەروازە سنورییەکان و بەڕێوەبەری گشتی باج، لیژنەکە ئەم ئەرکانە لە ئەستۆ بگرێت:

- پێداچوونەوە بە ڕێوشوێنەکانی یەکخستنی سیاسەتی گومرگ لە هەموو دەروازە سنوورییەکان وشکانی و دەریاییەکان و فڕۆکەخانەکان و پێشنیارکردنی بڕیاری پێویست بە جێبەجێکردنی ئەوەی لە بەرنامەی خوێندنی وەزاریدا هاتووە لەم بارەیەوە.
- پەرەپێدانی تێڕوانینێکی گشتگیر و یەکگرتوو بۆ جێبەجێکردنی سیاسەتی گومرگ و یاساکانی پاراستنی بەرهەم و بڕیارەکان لەم بوارەدا.
- پێداچوونەوە بە میکانیزمەکانی جێبەجێکردنی یاسای دەسەڵاتی دەروازە سنورییەکان ژمارە (30ی ساڵی 2016)و هەموارکردنەکانی. هەروەها پێشنیاری چارەسەری پێویست بۆ ئەوەی دەستە و لایەنە پەیوەندیدارەکان بتوانن ئەرکەکانیان جێبەجێ بکەن و لیژنەکە لە ماوەی مانگێکدا کارەکانی تەواو

بکات و دەتوانێت داوای یارمەتی لە هەر پسپۆڕێک بکات کە دەیەوێت.

لە چوارچێوەی پاڵپشتی بەردەوام بە کەرتی کشتوکاڵ بەپێی بەرنامەی حکومەت، ئەنجومەنی وەزیران ڕاسپاردەی ئەنجومەنی وەزیرانی ئابووری (230308ق) پەسەند کرد:

1. دەسەڵاتدان بە کۆمپانیای گشتی میزۆپۆتامیا بۆ و کۆمپانیای بەرهەمهێنانی تۆوی عێراقی بۆ گرێبەستکردن لەگەڵ کارگە مۆڵەتپێدراوەکانی کەرتی تایبەت (کارگەی فرەدان و وشککردنەوەی گەنمەشامی زەرد) بەدەرکردن لە شێوازەکانی گرێبەستکردن لە ڕێنماییەکانی جێبەجێکردنی گرێبەستە حکومییەکان (2 ی ساڵی 2014).
2. بەکارهێنانی فڕۆکەخانەکانی وەزارەتی بەرگری وەک شوێنیک بۆ وەرگرتنی گوڵی گەنمەشامی زەرد لەژێر بەڕێوەبردن و سەرپەرشتی وەزارەتی کشتوکاڵ.
3. تەرخانکردنی (150) ملیار دینار لەگەڵ ئەو بڕە پارەیەی کە پێشتر بۆ کڕینی گوڵی گەنمەشامی زەرد تەرخانکرابوو بۆ وەرزی (2023-2024).
4. پەسەندکردنی نرخی (380) هەزار دینار بۆ کڕینی یەک تەن گوڵچکەی گەنمەشامی زەرد.
5. پەسەندکردنی نرخی (435) هەزار دینار بۆ فرۆشتنی یەک تەن دانەوێڵەی گەنمەشامی زەرد.

بەو مەرجەی وەزارەتی کشتوکاڵ سەرەتا پشکی وەزارەتی دارایی بە ڕێژەی (70%)ی داهاتی فرۆشتنی گەنمەشامی زەرد بۆ وەرزی (2022-2023) ڕادەست بکات، و پابەند بێت بە دەقی ماددەی (44) ی یاسای بودجەی گشتی فیدراڵی کۆماری عێراق بۆ ساڵە داراییەکان (2023-2024-2025) بۆ وەرزەکانی داهاتوو.

هەر لە هەمان دۆسیەدا، بڕیاری هەموارکردنەوەی بڕیاری کابینەی ژمارە 248ی ساڵی 2022 بەم شێوەیە درا:
ڕەزامەندی درا لەسەر دامەزراندنی سەنتەری بەبازاڕکردنی دانەوێڵە (سایلۆ) لەپارێزگاکانی واست و کەرکوک بۆ زیادکردنی توانای هەڵگرتنی داهاتەکانی کۆمپانیای گشتی بۆ بازرگانی دانەوێڵە.

لە کەرتی نەوتدا، ڕاسپاردەی ئەنجومەنی وەزیرانی ئابووری (230270 ق) پەسەندکرا، کە کە بریتییە لە پەسەندکردنی ئەوەی لە نوسراوی وەزارەتی نەوتدا جێگیرکراوە سەبارەت بە ڕاستکردنەوەی بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (23068 بۆ ساڵی 2023) و بڕگەی (5) لە بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (23188 ساڵی 2023) سەبارەت بە نرخی بەرهەمە نەوتییەکان.

لە دۆسیەی نەوتدا، ئەنجومەنی وەزیران ئەمانەی خوارەوەی پەسەند کرد:
1- جێبەجێکردنی هەردوو بڕیارەکەی ئەنجومەنی وەزیران (100 و 189ی ساڵی 2022) بە جێبەجێکردنیان لە

وەزارەتی نەوتەوە، بەپێی نوسراوەکەی لە 16ی تشرینی یەکەمی 2023.

2- هەموارکردنەوەی بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (23ی ساڵی 2022) کە کۆمپانیای دابەشکردنی بەرهەمە نەوتییەکان بۆی ئەو باجانە هەڵبگرێت کە لە گرێبەستەکەوە سەرچاوە دەگرێت و دواتر و دوای دیاریکردنی بڕەکەی و جێبەجێکردنی وەسفی (قەرزی حکومەت) ، بابەتەکە پێشکەش بە ئەنجومەنی وەزیران بکرێت بەپێی دەسەڵاتەکانی بە وازهێنان سڕینەوە یان دواخستنی کە لە یاسای بەڕێوەبردنی دارایی فیدراڵیدا هەموارکراو (6 ی ساڵی 2019).

تەوەری دووەمی کۆبونەوەکە تایبەت بوو بەکەرتی غاز و وەبەرهێنان:-

لە چوارچێوەی هەوڵەکانی حکومەت بۆ پەرەپێدانی کەرتی غاز و وەبەرهێنانی بە شێوەیەکی گونجاو، ئەنجومەنی وەزیران ڕاسپاردەی ئەنجومەنی وەزیران بۆ وزە (23097 ساڵی 2023)ی پەسەند کرد سەبارەت بە تەندەری نوێکردنەوەی وێستگەی پاککردنەوەی گاز و دامەزراندنی یەکەی نایترۆجین و دامەزراوەکانی پەستان و وشککردنەوە بە کێڵگەی ڕۆژئاوای قورنە/2 بەم شێوەیەی خوارەوە:

- پەسەندکردنی تەندەری پەیوەست بە نوێکردنەوەی وێستگەی پاککردنەوەی گاز، دامەزراندنی یەکەی نایترۆجین و دامەزراوەکانی پەستان و وشککردنی گاز بە کێڵگەی ڕۆژئاوای قورنە/2 بە سەرپەرشتی کۆمپانیای ئیتاڵی (SpA SICIM) ، بە کۆی گشتی (619) ملیۆن دۆلار لە کارگەی ئیتاڵی، ماوەی جێبەجێکردنی (990 ڕۆژ).

هەروەها ئەنجومەنی وەزیران پێشنیاری ئەنجومەنی وەزیرانی وزەی(23093گ ساڵی 2023) پەسەند کرد سەبارەت بە پڕۆژەی وەبەرهێنانی گازی کێڵگەی ئیبن عومەر بەم شێوەیەی خوارەوە:

1. ڕاسپاردەیەک بە ئەنجومەنی وەزیران بۆ دەرکردنی پڕۆژەی وەبەرهێنانی گاز (کێڵگەی بن عومەر) لە بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (245 ی ساڵی 2019) کە بە بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (23374) ی ساڵی 2023 هەموارکراوە، سەبارەت بە ڕاگەیاندنی پرۆژەکانی وەبەرهێنان بە تەنها لە ڕێگەی دەستەی وەبەرهێنانی نیشتمانییەوە.

2. مسۆگەرکردنی پێدانی پارە لە ڕێگەی وەزارەتی داراییەوە (گەرەنتی پارەدان) ، کە لەلایەن وەزارەتی نەوتەوە دیاری دەکرێت لە 21ی تشرینی دووەمی 2023، لە چوارچێوەی ئەو تەرخانکراوانەی کە ساڵانە لە بودجەدا تەرخان دەکرێن.

3. دەبێت پارەدانی دارایی پسۆڵەکان بە هەموو شایستەکان لەڕێگەی نەوتی خاوەوە ، تەنها لە ڕێگەی کۆمپانیای بازاڕکردنی نەوتەوە (SOMO) بێت بەدەرکردنی لە ڕێنماییەکان بۆ ئاسانکردنی جێبەجێکردنی بودجە.

لە بەردەوامی هەوڵەکانی حکومەت بۆ پەرەپێدانی کەرتی کارەبا و چارەسەرکردنی قەیرانەکانی، ئەنجومەنی وەزیران ڕاسپاردەی ئەنجومەنی وەزیرانی وزەی پەسەند کرد (23091 گ بۆ ساڵی 2023) سەبارەت بە پرۆژەی بەستنەوەی کارەبای عێراق و سعودیە بەم شێوەیەی خوارەوە:

1. تەواوکردنی جێبەجێکردنی کاری ڕاوێژکاری بۆ پرۆژەی بەستنەوەی کارەبای عێراق-سعودیە بە کۆمپانیای تیرتاتیک (Tech Terta) بە بەدەستهێنانی بەرزترین نمرەی هەڵسەنگاندنی تەکنیکی و دارایی بە تێچوونی گشتی (1،088،652) دۆلار، تەنها یەک ملیۆن و هەشتا و هەشت هەزار و شەش سەد و پەنجا و دوو دۆلار لە ماوەی شەش مانگدا.
2. دەسەڵاتدان بە وەزارەتی کارەبا بۆ واژۆکردنی گرێبەستی سێ لایەنە لە چوارچێوەی تەرخانکردنی بودجەی کارپێکردن، بەدەرکردنی لە ڕێنماییەکانی جێبەجێکردنی گرێبەستە حکومییەکان (2ی ساڵی 2014).

لەسەر بنەمای ڕاسپاردەکانی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران بۆ پشتیوانیکردنی کەرتی وەرزش لە بەنە وەرزشییە جۆراوجۆرەکاندا، ئەنجومەنی وەزیران ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر تەرخانکردنی 923 ملیۆن دیناری لە کۆی بودجەی تەرخانکراو بۆ پاڵەوانییەتی جامی ئاسیا بۆ کەوان و تیر/قۆناغی یەکەم کە لە بەغدادی پایتەخت بەڕێوەدەچێت لە 20 بۆ 25 شوباتی 2024، بە ئەوەی لە ئاستێکی شیاودا بێت و لەگەڵ مەرجەکانی فیدراسیۆنی نێودەوڵەتی کەوان و تیردا بگونجێت، بەپێی نووسراوی وەزارەتی وەرزش و لاوان لە 19ی تشرینی دووەمی 2023.

لە چوارچێوەی سنووردان بە بڵاوبوونەوەی دیاردەی ماددە هۆشبەرەکان و کەمکردنەوەی کاریگەرییەکانی، ئەنجومەنی وەزیران تەرخانکردنی بڕی 10 ملیار دیناری لەلایەن وەزارەتی داراییەوە پەسەند کرد بۆ وەزارەتی ناوخۆ / بەڕێوەبەرایەتی گشتی کاروباری ماددە هۆشبەرەکان و ماددە دەروونییەکان بۆ چاککردنەوە و نۆژەنکردنەوەی ناوەندەکانی چاکسازی زۆرەملێی ماددە هۆشبەرەکان و ئەو بڕە پارەیە لە یەدەگی فریاگوزاری تەرخان دەکرێت لەسەر بنەمای بڕگەکانی یاسای بودجەی فیدراڵی کۆماری عێراق بۆ سێ ساڵی دارایی.

لە دۆسیەی پیشەسازی سەربازیدا، ئەنجومەنی وەزیران ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر ڕادەستکردنی سەرجەم پاشماوەکانی ئاسن کە چەک و کەلوپەلی سەربازی و پاشماوەی سەربازی و کانزا ڕەنگاوڕەنگەکان (مس، گەڕەک، ئەلەمنیەم) لەخۆدەگرێت و لە دەزگا ئەمنییەکاندا دەستیان بەسەردا گیراوە، بۆ دەستەی پیشەسازی سەربازی، دوای ئەوەی بڕیارەکە بڕوانامەی کۆتایی لە دادگا لێهاتووەکان وەرگرت.

هەروەها ئەنجومەنەکە ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر ئەوەی دەستەی پیشەسازی سەربازی بڕگەکانی یاسای

گومرگی 23ی ساڵی 1984 کە هەموارکراوە بیانگرێتەوە، بە مەرجێک سوودمەندی کۆتایی لە ئەو کاڵایانەی کە لە دەستکەوە هاوردە دەکرێن، هێزە چەکدارەکان و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ بێت.